Har du koll på husen i Uppsala?

Vid sidan av Uppsalas välkända landmärken finns massor av andra byggnader som bär på en intressant historia. Det blir tydligt för den som bläddrar igenom en nyutgiven fotobok om stadens hus och miljöer.

Hus med kontraster i korsningen Dragarbrunnsgatan–Vretgränd.
Foto: Staffan Lövgren

Hus med kontraster i korsningen Dragarbrunnsgatan–Vretgränd.

Foto: Staffan Lövgren

Arkitektur2025-05-19 05:00

Göran Sterner

Bakom "Bilder av Uppsala – stadsbyggnadskonst till vardags" står Föreningen Vårda Uppsala. I volymen finns rikligt med foton som skildrar en stadsmiljö med både kvalitet och intressanta inslag – även om kvaliteten är skiftande, vilket också påpekas i bokens inledning. Två av orsakerna: en brutal cityomvandling men också stilsäkra arkitekter som lämnat eleganta avtryck.

Här är nio byggnader som bär på en historia och visar vilka kontraster som finns i Uppsala:

- **Dragarbrunnsgatan–Vretgränd:** Inklämt mellan byggnader av betydligt senare datum ligger resterna av en rad låghus från 1700- och 1800-talet. I hörnet ses den

karakteristiska byggnaden som länge inrymde järnhandeln A.P. Lagerqvist. Nu huserar Cykelaktuten i huset, med Lagerqvists klassiska skylt kvar.

Stadsbiblioteket från 1987 är hopbyggt med en borgargård från det tidiga 1800-talet.

Foto: Carl Erik Bergold

- **Svartbäcksgatan–S:t Olofsgatan:** Apropå kontraster. Uppsala stadsbibliotek (arkitekt Carl Nyrén) från 1987 är sammansmält med en av få kvarvarande borgargårdar från det tidiga 1800-talet. Författaren Erik Gustaf Geijer har bott i huset.

En vy från rondellen på Kyrkogårdsgatan.
Foto: Carl Erik Bergold

En vy från rondellen på Kyrkogårdsgatan.

Foto: Carl Erik Bergold

- **Kyrkogårdsgatan:** Även här ligger hus från olika epoker sida vid sida. Till vänster ses kvarteret Hörnet från 1939 och kvarteret Pistolen från 1944. Till höger i bild skymtar Arrheniusgården och Edlingska gården, båda från 1840-talet.

Radhuslängan i Svartbäcken har mer än 100 år på nacken vid det här laget.
Foto: Carl Erik Bergold

Radhuslängan i Svartbäcken har mer än 100 år på nacken vid det här laget.

Foto: Carl Erik Bergold

- **Swedenborgsgatan i Svartbäcken:** Här finns ett par längor med några av de första moderna radhusen i Sverige. Eller radstående hus som de kallades när de uppfördes 1913. Bara i Enskede och på Lidingö finns äldre radhus.

Det 80 meter långa Klosettpalatset från 1930-talet dominerar onekligen den östra delen av Skolgatan.
Foto: Carl Erik Bergold

Det 80 meter långa Klosettpalatset från 1930-talet dominerar onekligen den östra delen av Skolgatan.

Foto: Carl Erik Bergold

- **Klosettpalatset:** Det 80 meter långa och fyra våningar höga studenthotellet från 1936 hade 113 små men yteffektiva rum, alla med dusch och toalett. Byggnaden fick namnet Klosettpalatset (KP) i folkmun. Över den avskalade byggnaden vilar ingen akademisk tyngd, utan här handlar det om funktionalism och modernism.

Phartenon var ursprungligen ett boende för kvinnliga studenter.
Foto: Carl Erik Bergold

Phartenon var ursprungligen ett boende för kvinnliga studenter.

Foto: Carl Erik Bergold

- **Parthenon:** På tal om studentboenden. Länge var de en manlig bastion, men på 1930-talet började de kvinnliga studenterna bli allt fler. Det gjorde att "kvinnohus" som Parthenon (1939) byggdes på uppdrag av Uppsala studentkår. Här fanns ursprungligen ett 40-tal rum, vissa med kokvrå, andra med pentry i korridoren.

Göteborgs nation skiljer sig en del från övriga byggnader på fotot med Domkyrkan i fonden.
Foto: Carl Erik Bergold

Göteborgs nation skiljer sig en del från övriga byggnader på fotot med Domkyrkan i fonden.

Foto: Carl Erik Bergold

- **Göteborgs nation:** När byggnaden på S:t Larsgatan stod färdig 1955 skilde den sig onekligen från de övriga nationshusen. Här fanns absolut inget som antydde att den skulle vara en samlingsplats med bostäder för studenter vid det ärevördiga universitetet. Kontrasten mot övriga byggnader på bilden är slående. Restaurangskylten tillhörde Galejan som tidigare låg i byggnaden.

Höghusen i Flogsta har varit studentboende sedan 1972.
Foto: Staffan Lövgren

Höghusen i Flogsta har varit studentboende sedan 1972.

Foto: Staffan Lövgren

- **Flogsta:** De åtta studenthusen längs Sernanders väg stod färdiga 1972 som en andra etapp i den stora utbyggnaden av studentbostäder i Uppsala. Först ut var husen på bland annat Kantorsgatan och Djäknegatan på Kapellgärdet 1968. I Flogstahusen med fasader i vitt mexitegel finns omkring 2 400 korridorsrum.

V-Dalahuset ritades av den finländske arkitekten Alvar Aalto. Det är det ena av endast två hus som Aalto formgett i Sverige.
Foto: Carl Erik Bergold

V-Dalahuset ritades av den finländske arkitekten Alvar Aalto. Det är det ena av endast två hus som Aalto formgett i Sverige.

Foto: Carl Erik Bergold

- **V-Dala-huset:** 1965 stod den finländske arkitekten Alvar Aaltos skapelse färdig i korsningen Sysslomansgatan–Skolgatan. Det är faktiskt det ena av endast två byggnader i Sverige som ritats av honom. Den andra är Aaltohuset i Avesta.